

Duitsland en de Europese verkiezingen

Factsheet

[Achtergrond](#) - 6 mei 2019 - Auteur: Marja Verburg

Wat vinden Duitsers van de EU? Welke Duitse partijen doen mee aan de Europese verkiezingen? En hoe zit dat met de *Spitzenkandidaten* en de tweestrijd tussen de Duitser Manfred Weber en de Nederlander Frans Timmermans? In dit factsheet zetten we de informatie over Duitsland en de Europese verkiezingen op een rij (*geactualiseerd 6-5-2019, eerste publicatie 25-4-2019*).

In dit factsheet:

[Verkiezingsdatum](#)

[Europees Parlement](#)

[Duitsers en de EU](#)

[Duitse partijen in het EP](#)

[Spitzenkandidaten](#)

[Campagnes Duitse partijen](#)

[Opmerkelijk](#)

[Peilingen](#)

[TV-debatten](#)

Verkiezingsdatum:

In Duitsland zijn de Europese verkiezingen op zondag 26 mei 2019. Duitsers stemmen traditiegetrouw op zondag. Dan hoeven de meeste mensen niet te werken en hebben zoveel mogelijk kiezers de gelegenheid te stemmen. Nederlanders stemmen op donderdag 23 mei. In Duitsland zijn er dit jaar op 26 mei in [tien deelstaten](#) ook gemeenteraadsverkiezingen en in Bremen wordt een nieuw deelstaatparlement gekozen.

Europees Parlement

De verkiezingen voor het Europees Parlement (EP) vinden eens in de vijf jaar plaats. Het EP wordt gekozen door burgers van de EU-lidstaten en vertegenwoordigt een half miljard Europeanen. Het huidige parlement telt 751 zetels. Duitsland heeft er daarvan nu 96, Nederland 26.

Elke EU-lidstaat heeft voor de EP-verkiezingen een eigen kieslijst. Nederlanders kunnen dus alleen op Nederlandse kandidaten stemmen, Duitsers alleen op

Duitse. Voor de 96 Duitse zetels zijn in Duitsland [1380 kandidaten](#) verkiesbaar. Dat is een recordaantal. 479 van hen is vrouw.

Bij de Europese verkiezingen mogen dit jaar in Duitsland 64,8 miljoen mensen stemmen: 60,8 miljoen Duitsers en 3,9 miljoen inwoners uit andere EU-landen. Als ze nog niet weten welke partij ze moeten kiezen, kunnen ze de Duitse stemwijzer [Wahl-O-Mat](#) doen.

De openingszitting van het nieuw gekozen parlement is op dinsdag 2 juli 2019.

Duitsers en de EU

Duitsers zijn over het algemeen behoorlijk positief over de Europese Unie: 76 procent vindt het Duitse EU-lidmaatschap een goede zaak, blijkt uit de [Eurobarometer van het EP van dit voorjaar \(peiling 2018\)](#): 81 procent). Het Europese gemiddelde is 61 procent (2018: 62 procent). 76 procent van de Duitsers zag vorig jaar concrete voordelen van het EU-lidmaatschap voor Duitsland, vooral op economisch gebied. Ook zeiden veel Duitsers, 45 procent, in 2018 de EU als belangrijk vredesproject te zien, dat bijdraagt aan de veiligheid in Europa. Het EU-gemiddelde was 30 procent (deze vragen zijn niet gesteld in de peiling van 2019).

Uit de [Eurobarometer](#) van 2019 blijkt dat 77 procent van de Duitsers voor verblijf in de EU zou stemmen als daar een referendum over zou zijn (2018: 79 procent). 10 procent zou voor uittreding uit de EU stemmen (2018: 9 procent). Het Europese gemiddelde in 2019 is 66 procent voor verblijf in de EU, 13 procent tegen (Nederland: 86 procent voor, 8 procent tegen).

Voor Duitsers is de manier waarop de Europese politiek werkt, herkenbaarder dan voor veel andere Europeanen. Duitsland is een federaal land, waarin de deelstaten veel zeggenschap hebben. De deelstaten zijn gewend hun belangen bij de bondsregering in Berlijn te behartigen, waarbij ze moeten geven en nemen - net zoals de EU-lidstaten dat in Brussel moeten doen. Bovendien hebben de deelstaten allemaal hun eigen vertegenwoordigingen in Brussel.

Desalniettemin was het [Duitse opkomstpercentage](#) bij de laatste EP-verkiezingen in 2014 niet veel hoger dan in andere EU-landen: 48,1 procent in Duitsland tegenover een [EU-gemiddelde](#) van 42,6 procent (in Nederland was het 37,3 procent).

Duitse partijen in het EP

In Duitsland doen dit jaar [41 partijen](#) mee aan de Europese verkiezingen. Een

groot deel daarvan is bij de meeste Duitsers niet bekend en zal ook niet in het EP worden gekozen. In het huidige parlement zijn 15 Duitse partijen vertegenwoordigd, bijvoorbeeld de satirische Die Partei en de rechts-radicalen NPD (elk met één zetel). Ook zijn er 5 partijloze parlementariërs, die sinds de vorige verkiezingen uit een andere partij zijn gestapt. [Bekijk alle alle Duitse europarlementariërs](#)

In het EP vormen gelijkgezinde partijen uit de verschillende landen samen een fractie. Hieronder een overzicht van de belangrijkste Duitse partijen die meedoen aan de verkiezingen, hun lijsttrekkers en de Europese fracties waar ze nu bij horen:

CDU en CSU

- Lijsttrekker: de CDU en de CSU hebben in elke deelstaat een eigen kieslijst. Er is geen gemeenschappelijke landelijke lijsttrekker. Voor Beieren voert [Manfred Weber](#) (CSU) de kieslijst aan. Hij is ook *Spitzenkandidat* namens de Europese christendemocraten voor het voorzitterschap van de Europese Commissie (zie: [Spitzenkandidaten](#))
- Fractie in EP: EVP (Europese Volkspartij). Namens Nederland zit daar het CDA in.

SPD

- Lijsttrekker: [Katharina Barley](#), de huidige minister van Justitie. Die functie geeft ze na de verkiezingen op als ze naar Brussel vertrekt.
- Fractie in EP: S&P (Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten). Namens Nederland zit daar de PvdA in.

Bündnis 90/Die Grünen

- Lijsttrekkers: [Ska Keller](#) en [Sven Giegold](#), beiden sinds 2009 lid van het EP. Ska Keller is samen met de Nederlander Bas Eickhout ook *Spitzenkandidat* voor het voorzitterschap van de Europese Commissie (zie [Spitzenkandidaten](#))
- Fractie in EP: Groenen/EVA (De Groenen/Vrije Europese Alliantie). Namens Nederland zit daar GroenLinks in.

FDP

- Lijsttrekker: [Nicola Beer](#), secretaris-generaal van de FDP en Bondsdaglid. Haar Bondsdagzetel geeft ze na de verkiezingen op.
- Fractie in EP: ALDE (Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa). Namens Nederland zitten daar de VVD en D66 in.

Die Linke

- Lijsttrekkers: [Martin Schirdewan](#) en [Özlem Alev Demirel](#). Schirdewan zit sinds 2017 in het EP, de Koerdisch-Duitse Demirel was eerder lid van het

deelstaatparlement in Noordrijn-Westfalen.

- Fractie in EP: GUE/NGL (Europees Unitair Links/Noords Groen Links). Namens Nederland zitten daar de SP en de Partij voor de Dieren in.

AfD

- Lijsttrekker: [Jörg Meuthen](#), een van de twee AfD-partijvoorzitters en sinds 2017 lid van het EP

- Fractie in EP: De zeven europarlementariërs die in 2014 namens de AfD in het EP werden gekozen, zijn verdeeld over drie Europese fracties. Zes van hen scheidden zich na 2014 van de AfD af. Vijf ex-AfD'ers zitten in de ECR-fractie (Europese Conservatieven en Hervormers, waarin namens Nederland de Christenunie en de SGP zitten). De zesde ex-AfD'er, Marcus Pretzell, zit nu als vertegenwoordiger van Die blaue Partei in de ENF (Europa van Naties en Vrijheid, waarin namens Nederland de PVV zit).

Beatrix von Storch bleef als enige AfD-lid in het EP en stapte over naar de EVDD (Europa van Vrijheid en Directe Democratie). Toen ze in 2017 in de Bondsdag werd gekozen, volgde Jörg Meuthen haar op in het EP, waarin hij nu de enige vertegenwoordiger van de AfD is.

Na de verkiezingen in mei wil de AfD onder meer met de Italiaanse Lega Nord een nieuwe fractie vormen: de EAPN (European Alliance of Peoples and Nations)

Spitzenkandidaten

De belangrijkste tweestrijd bij deze Europese verkiezingen is die tussen de Duitser Manfred Weber (CSU) en de Nederlander Frans Timmermans (PvdA). Zij zijn beiden in de race om Jean-Claude Juncker als voorzitter van de Europese Commissie op te volgen, een van de meest invloedrijke functies binnen de EU. Tot 2014 werd de EC-voorzitter voorgedragen door de Europese Raad van regeringsleiders. Om de invloed en de betrokkenheid van de Europese burgers bij de EU te vergroten, werd in 2014 besloten dat de fracties in het Europees Parlement hun eigen kandidaat voor het EC-voorzitterschap mogen benoemen. De Europese Raad moet daar bij het kiezen van de nieuwe EC-voorzitter rekening mee houden.

De EVP-fractie heeft Weber voorgedragen voor het EC-voorzitterschap, de sociaal-democraten in het EP Timmermans. Zij worden met een Duitse term, ook in Nederland, *Spitzenkandidaten* (letterlijk: topkandidaten) genoemd. Het meest logisch is dat de *Spitzenkandidat* van de grootste partij in het EP de nieuwe EC-voorzitter wordt. Dat is naar verwachting Weber. Als de andere partijen echter samen een meerderheid kunnen organiseren voor bijvoorbeeld Timmermans, kan die worden voorgedragen.

Bij de *Spitzenkandidaten* is ook nog een ander Duits-Nederland duo. De Europese groene fractie (Groenen/EVA) heeft er twee benoemd: De Duitse Ska Keller (Grüne) en Nederlander Bas Eickhout (GroenLinks).

De nieuwe commissie-voorzitter kan [op z'n vroegst in juli](#) worden gekozen en op z'n laatst in oktober, als de nieuwe Europese Commissie aan de slag gaat.

Campagnes Duitse partijen

De Duitse partijen voeren elk hun [eigen campagne](#) voor de Europese verkiezingen met niet heel verrassende programma's en slogans als: 'Unser Europa macht stark. Für Sicherheit, Frieden und Wohlstand' (CDU/CSU), 'Europa ist die Antwort' (SPD) en 'Europas Chancen nutzen' (FDP). De meeste Duitse partijen zijn positief over de EU. De AfD wil het EP opheffen en de EU hervormen met meer soevereiniteit voor de lidstaten. Als dat niet lukt, moet Duitsland, als laatste optie zoals het in het verkiezingsprogramma staat, uit de EU stappen en moet de EU zelf ook worden opgeheven.

De CDU moet het tijdens de campagne zonder kanselier Merkel doen. Zij liet al enige tijd geleden weten dat ze niet beschikbaar is voor campagne-optredens. Dat is onderdeel van haar afscheid als kanselier dat ze vorig najaar aankondigde, liet ze weten. Ze staat ook niet op de verkiezingsposters. Duitse media meldden dat ze het ook zat was dat ze al naar gelang het de CDU uitkwam, wel of niet moest komen opdraven voor verkiezingscampagnes. Ze komt alleen naar de afsluitende bijeenkomst van de EVP-campagne op 26 mei in München, waar ook andere Europese regeringsleiders aanwezig zullen zijn.

[Bekijk een overzicht van wat de Duitse partijen in Europa willen](#) (Süddeutsche Zeitung)

Opmerkelijk

Duitsers kunnen op de Griekse oud-minister van Financiën Janis Varoufakis stemmen. Hij staat op de lijst van de vereniging 'Demokratie in Europa', een Duitse afdeling van Varoufakis' beweging Democracy in Europe Movement 2025 (DiEM25). Dat kan omdat hij naar eigen zeggen ingeschreven staat als inwoner van Berlijn. Volgens [Die Welt](#) maakt hij overigens weinig kans op een zetel in het EP.

Bijna de helft van de Duitsers, 45 procent, zegt geen van de Duitse lijsttrekkers voor de Europese verkiezingen te kennen. Dat blijkt uit een [peiling van YouGov](#) van april. Slechts 26 procent weet Manfred Weber (CSU) te noemen. Meer mensen (39 procent) kennen Katharina Barley (SPD), maar die is dan ook minister van Justitie. AfD'er Jörg Meuthen is bekend bij 35 procent van de ondervraagden.

Als belangrijkste thema's voor de EP-verkiezingen noemen de Duitse ondervraagden klimaat- en milieubeleid (55 procent), vluchtelingenpolitiek (54 procent) en populisme (28 procent). 17 procent noemt de Brexit als belangrijk verkiezingsthema.

Peilingen

Volgens de [Duitse peilingen](#) wordt de CDU/CSU bij de EP-verkiezingen in Duitsland de grootste, met rond de 30 procent. De Groenen kunnen met 16-19 procent de tweede partij worden, nog voor de SPD, die tussen de 16 en de 18 procent schommelt. Dan volgen de AfD met 10-12 procent, de FDP en Die Linke met 6 tot 8 procent.

TV-debatten

In aanloop naar de verkiezingen organiseren verschillende zenders in Europa tv-debatten. De Duitse tv-kijkers hebben twee keer de gelegenheid te zien hoe de twee *Spitzenkandidaten* Manfred Weber (EVP) en Frans Timmermans (S&P) de degens met elkaar kruisen. Op dinsdagavond 7 mei doen ze bij de ARD mee aan de [Wahlarena](#), een beproefd tv-format waarin 100 Duitsers in de studio beide politici vragen stellen.

Op donderdag 16 mei debatteren ze in een [gezamenlijke uitzending](#) van de ZDF en de Oostenrijkse ORF met ZDF-hoofdredacteur Peter Frey en ORF-presentatrice Ingrid Thurnher. Aansluitend gaan de Duitse lijsttrekkers van de Groenen, de FDP, de AfD en Die Linke met elkaar in debat.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/31294/duitsland-en-de-europese-verkiezingen>